

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-03-16

Ärendenummer KOV-2024-01674

Handläggare

Per Serrander

Telefon: 031-368 70 53

E-post: per.serrander@kretsloppochvatten.goteborg.se

Genomförande av samråd inför ansökan om bortledning av vatten från sjön Mjörn

Förslag till beslut

I Kretslopp och vattennämnden:

Kretslopp och vattennämnden beslutar att genomföra samråd inför ansökan av vattenuttag ur sjön Mjörn.

Sammanfattning

Kretslopp och vatten arbetar sedan 2022 för att säkra sjön Mjörn som framtida kompletterande råvattentäkt. Arbetet genomförs tillsammans med Lerums kommun, för att säkra råvatten till båda kommunerna. Samverkan sker även med Alingsås kommun, som genom Alingsås Energi innehar befintligt tillstånd för reglering av Mjörn vid Solvedens vattenkraftverk.

För genomförande av projekt Mjörn som kompletterande vattentäkt är tillstånd för bortledning av vatten essentiellt. Inför ansökan om tillstånd krävs att ett samråd genomförs. Samrådet ska fånga synpunkter från alla berörda intressenter, samt identifiera de kompletterande utredningar som krävs för en komplett ansökan till mark- och miljödomstolen. Projektet tog fram en samrådshandling och Kretslopp och vattennämnden beslutade 2025-04-23 att samråd skulle genomföras. Innan samrådet genomfördes uppkom dock intresse från Alingsås kommun om att ingå i samverkan för att parallellt med ansökan om vattenuttag för dricksvattenproduktion ansöka om nytt tillstånd för Solvedens vattenkraftverk. Samrådet sköts därför i tid och samrådsunderlaget har reviderats för att även återspegla den förändrade reglering vid Solvedens vattenkraftverk som Alingsås Energi avser att söka tillstånd för. Eftersom samrådsunderlaget har reviderats sedan beslut fattades av Kretslopp och vattennämnden 2025-04-23 önskar förvaltningen att nytt beslut fattas om genomförande av samråd.

Samrådsunderlaget beskriver vattenbehovet för respektive kommun. Kretslopp och vatten och Lerums kommun har för avsikt att söka tillstånd för ett årligt maximalt uttag om ca 38 miljoner m³, vilket motsvarar en kontinuerlig bortledning av vatten från Mjörn på i medeltal 1,2 m³/s. Intagsledning kommer att läggas i Hjällsnäsviken från en planerad intagsanordning till en landanslutning. Det exakta läget och djupet för intagsanordningen och läget för landanslutning och intagsstation är under utredning. Förslaget som utreds tas upp i samrådsunderlaget tillsammans med möjlighet till uttag utifrån andra gällande vattendomar och eventuell påverkan av planerad bortledning av vatten från Mjörn.

Tidigare ärende presenterades för information i Kretslopp och vattennämnden 2025-03-26 § 53 och beslut om att genomföra samråd fattades av nämnden 2025-04-23 § 83.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För genomförande av projekt Mjörn som kompletterande vattentäkt, är tillstånd för bortledande av vatten essentiellt. Rent kostnadsmässigt innebär samråd med efterföljande tillståndsansökan en relativt liten kostnad, medan genomförandet av hela projekt Mjörn är en tung kostnadspost.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv bedöms investeringen i en kompletterande vattentäkt ge en stor positiv effekt, då konsekvensen av utebliven leverans av dricksvatten till konsumenterna kan bli mycket stor. Leveransavbrott av dricksvatten drabbar såväl verksamhetsutövare och samhällsviktig verksamhet som enskilda invånare. Då Göteborg levererar dricksvatten till flera andra kommuner i regionen, både kontinuerligt och som reservvattenförsörjning, är detta en investering som ger effekt på stora delar av regionens vattenförsörjning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Med utgångspunkt från de ekologiska värdena i Mjörn, så bör ett vattenuttag inte medföra negativa konsekvenser för sjön. Ett modernt tillstånd om att ta ut vatten tillåts inte medföra negativa konsekvenser. Om Mjörn blir råvattentäkt kan det bidra till invånarnas medvetenhet och stolthet för en sjö med fin vattenkvalitet. Detta kan även bidra till att bevara och höja sjöns värde för friluftsliv, som ekosystem, mm.

Om Solvedens vattenkraftverk erhåller nytt tillstånd med en förändrad reglering minskar påverkan av vattenuttaget för dricksvattenproduktion ytterligare med avseende på låga nivåer i Mjörn och låga flöden i Sävån nedströms Mjörn.

Om det som följd av ett kommande tillstånd för vattenuttag inrättas ett vattenskyddsområde för Mjörn, bör det ge positiva ekologiska effekter. Vattenskyddsföreskrifter bör endast leda till förbättrad vattenkvalitet. På land bör effekterna bli positiva eller oförändrade. Ett vattenskyddsområde kan även hjälpa kommunerna runt sjön i arbetet att nå miljökvalitetsnormer, med positiv effekt för framtida generationer.

Med Mjörn som kompletterande råvattentäkt, kan den ekologiska påverkan på andra vattentäkter minskas, vid händelser som medför låga vattennivåer i andra mindre sjöar.

I genomförande av projektet tas hänsyn till ekologisk och miljömässig påverkan, vid tex placering av anläggningar och val av metod, material och dimension.

Bedömning ur social dimension

En kompletterande råvattentäkt som bidrar till säkrad leverans av dricksvatten gynnar alla invånare i Göteborg och stora delar av regionen.

Expedieringskrets

Nämndens beslut skickas för kännedom till Lerums kommun och Alingsås kommun.

Bilaga som ingår i beslutsunderlaget

Samrådsunderlag Mjörn tillstånd rev 2026-03-13 (Sweco, 2026-03-13)

Beskrivning av ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om förvaltningen kan genomföra samråd inför ansökan av vattenuttag ur sjön Mjörn. Kretslopp och vatten tillsammans med Lerums kommun önskar gå ut på samråd inför ansökan om bortledning av vatten från sjön Mjörn. Samrådet planeras till Q2 2026.

Bakgrund

Kretslopp och vatten arbetar sedan 2022 för att säkra sjön Mjörn som framtida råvattentäkt (Inriktningsbeslut för att säkra sjön Mjörn som kompletterande råvattentäkt, Dnr 0325/22). Arbetet genomförs tillsammans med Lerums kommun, för att säkra råvatten till båda kommunerna (Avsiktsförklaring mellan Göteborg och Lerum avseende samverkan kring råvattenförsörjning från Mjörn, Dnr 0675/22). Kretslopp och vattennämnden beslutade 2025-04-23 att samråd skulle genomföras. Innan samrådet genomfördes uppkom dock intresse från Alingsås kommun om att ingå i samverkan för att parallellt med ansökan om vattenuttag för dricksvattenproduktion ansöka om nytt tillstånd för Solvedens vattenkraftverk. Samrådet sköts därför i tid och samrådsunderlaget har reviderats för att även återspegla den förändrade reglering vid Solvedens vattenkraftverk som Alingsås Energi avser att söka tillstånd för. Eftersom samrådsunderlaget har reviderats sedan beslut fattades av Kretslopp och vattennämnden 2025-04-23 önskar förvaltningen att nytt beslut fattas om genomförande av samråd.

Beskrivning av samrådet

För genomförande av projekt Mjörn som kompletterande vattentäkt är tillstånd för bortledning av vatten essentiellt. Inför att en ansökan kan skickas till mark- och miljödomstolen om tillstånd att bortleda vatten från Mjörn i syfte att göra dricksvatten, krävs enligt miljöbalken att ett samråd genomförs. Samrådet ska fånga synpunkter från alla berörda intressenter, samt identifiera de kompletterande utredningar som krävs för en komplett ansökan till mark- och miljödomstolen.

I samrådsunderlaget ska sökandens yrkande på vattenuttag beskrivas tillsammans med en bedömning av vilken effekt den planerade bortledningen av vatten får på Mjörn. Samrådsunderlaget behöver också beskriva sjön, med tillrinning och avrinning, ta upp hur naturvärden påverkas och vilka miljökonsekvenser som kan förutses, hur samhällsintressen och gällande planer kan påverkas, och vilka skyddade områden som berörs.

Den planerade tillståndsansökan kommer omfatta tillstånd för bortledning av ytvatten från Mjörn samt intagsledningar och övriga intagsanordningar fram till en intagsstation. I samrådsunderlaget beskrivs översiktligt i vilken del av sjön uttaget planeras.

Under samrådet kommer intressenter kring Mjörn att få möjlighet att lämna synpunkter på samrådsunderlaget. Intressenter är alla berörda, såsom myndigheter, föreningar och privatpersoner. Då Mjörn till stora delar ligger i Alingsås kommun och berör många av kommunens intressen, kommer samrådsunderlaget delas med tjänstemän på Alingsås kommun, och politiken i Alingsås informeras om att samråd för bortledning av vatten kommer ske. Utöver detta har Alingsås kommun och Alingsås Energi medlemmar i projektets styrgrupp, som parter i samverkan kring Mjörn.

Genomförandet av samrådet planeras till Q2 2026.

Samrådsunderlaget i sin helhet bifogas detta tjänsteutlåtande som Bilaga 1, (Samrådsunderlag Mjörn tillstånd rev 2026-03-13 (Sweco, 2026-03-13)).

Beskrivning av råvattenbehovet

Mjörn ska användas som en kompletterande vattentäkt för Kretslopp och vatten och som en ordinarie vattentäkt för Lerums kommun. Kretslopp och vatten och Lerums kommun har för avsikt att söka tillstånd för att kontinuerligt bortleda i medeltal 1,2 m³/s från Mjörn.

Utifrån Kretslopp och vattens framtida bedömda behov av råvattenkomplement från Mjörn, beskrivs Kretslopp och vattens vattenbehov i samrådsunderlaget enligt nedan:

Interna utredningar visar att Göteborgs Stad, genom Kretslopp och vatten, behöver en kompletterande råvattentäkt för att idag och i framtiden minska risken för omfattande leveransavbrott. Det finns råvattenanläggningar där planerade underhållsarbeten behöver göras, vilket kräver en kompletterande råvattentäkt för att genomföra underhåll.

De krav som ställts på en kompletterande vattentäkt är:

- Tillräcklig kapacitet för att ersätta Göta älv under begränsade perioder.
- Temperaturintervall som kan utjämna temperaturen i vatten från Göta älv, när temperaturen i älven är för hög (nära 20°C), eller för låg (nära 0°C).
- Uppfylla kvalitetskrav för råvatten.

Göta älv är huvudvattentäkt för Göteborgs Stad. Under cirka en tredjedel av året har råvatten från älven inte tillräckligt hög kvalitet, och även under dessa perioder det kan vara aktuellt att använda råvatten från Mjörn. Kretslopp och vatten bedömer att det under perioder kan krävas upp till 1,7 m³/s råvatten från Mjörn för att kunna leverera dricksvatten till konsumenter. Bedömningen inkluderar både framtida befolkningsökning och därmed större dricksvattenbehov samt oförutsedda händelser med avbrott i den ordinarie vattenförsörjningen från Göta älv.

Behovet av råvattenkomplement kan inte förutses i detalj för varje tidpunkt, då det till stora delar styrs av oförutsedda händelser som påverkar vattenkvaliteten i Göta älv. För att vid behov kunna använda råvattenkomplementet, formuleras uttaget som ett kontinuerligt uttag över året. Sammanfattningsvis kan Kretslopp och vattens behov av uttag av råvatten från Mjörn beskrivas enligt nedan:

- Ett årligt maxuttag på 31,5 miljoner m³. Detta motsvarar ett kontinuerligt uttag om 1 m³/s.
- Maxuttag motsvarande ett kontinuerligt uttag på 1,7 m³/s under begränsade perioder.
- Kontinuerligt uttag på 20 l/s för att omsätta ledningar.

Lerums kommun beskriver sitt behov av råvatten i samrådsunderlaget enligt nedan:

Lerums kommuns dricksvattenförsörjningsplan visar att den nuvarande dricksvattenförsörjningen inte kommer att vara tillräcklig för att möta det framtida behovet av dricksvatten i kommunen på lång sikt. Behovet har prognosticerats utifrån befolkningsstillväxt och anslutningsgrad (anslutning av ytterligare fastigheter till den kommunala vattenförsörjningen).

På sikt behöver Lerums kommun en ny råvattentäkt för att säkerställa dricksvattentillgång och täcka det prognosticerade maxbehovet framåt. Avsikten är att använda råvatten från Mjörn kontinuerligt som en ordinarie vattentäkt. Råvattnet kommer antingen att användas för en vattentäkt med konstgjord infiltration i Gråbo eller behandlas direkt i ett ytvattenverk. Behovet bedöms till i medeltal 200 l/s.

Beskrivning av planerat uttag av vatten

Avsikten är att använda Mjörn som en kompletterande vattentäkt av Göteborgs Stad, genom Kretslopp och vatten, och som en ordinarie vattentäkt av Lerums kommun.

Kretslopp och vatten och Lerums kommun har för avsikt att tillsammans söka tillstånd för ett årligt maximalt vattenuttag om 38 miljoner m³, vilket motsvarar en kontinuerlig bortledning av vatten från Mjörn på i medeltal 1,20 m³/s.

Kretslopp och vatten och Lerums kommun har för avsikt att tillsammans söka tillstånd för ett maximalt uttag av 1,9 m³/s.

Beskrivning av intagsanordning, intagsledning och intagsstation

Det exakta läget och djupet för intagsanordningen är ännu inte bestämt. Intagsanordningen placeras lämpligen ca 3 m ovan botten för att förhindra att finsediment transporteras med råvattnet. Den förankras med hjälp av stag eller betongfundament.

En (eller två parallella) intagsledning kommer att läggas i Hjällsnäsviken från ett planerat råvattenintag till en landanslutning. Läget för landanslutningen redovisas översiktligt i Figur 3. Dimensionen för intagsledningen är under utredning. Intagsledningen kommer att förläggas en sträcka över land och ansluta till en intagsstation. I nuläget är det inte fastställt var intagsstationen kommer att ligga.

Figur 3: Råvattenintaget kommer att göras i anslutning till Hjällsnäsviken. Kartan redovisar det område där ledningen kommer att anslutas till land. ©Lantmäteriet

Beskrivning av förutsättningar och påverkan av planerad bortledning av vatten från Mjörn

Mjörn regleras vid Solvedens kraftstation vid utloppet till Sävån. Avtappningen av vatten vid Solvedens kraftstation ska ske så att en naturlig avbördningskurva i huvudsak följs. Avbördningskurvan fastslogs i deldomen den 20 maj 1959 i mål nr AM 112/1947. Syftet är att avbördningen (tappningen), inte ska sänka eller dämna vattennivån i Mjörn. Vid bedömning av vilka volymer av vatten som är möjliga att ta ut från Mjörn, utgår modelleringen ifrån gällande vattendom för vattenkraften i Solveden.

Påverkan på Mjörns vattennivåer och tappningen till Sävån till följd av planerat råvattenuttag har översiktligt studerats för följande:

- Kontinuerligt uttag på 1,9 m³/s. Det är viktigt att påpeka att ett uttag på 1,9 m³/s i själva verket inte kommer att vara kontinuerligt, utan vara begränsat i tid. I modelleringen är det använt som ett kontinuerligt uttag över hela året.
- Kontinuerligt uttag på 1,2 m³/s, vilket motsvarar det maximala kontinuerliga behovet för Kretslopp och vatten och Lerums kommun tillsammans.
- 0 m³/s, vilket motsvarar befintliga förhållanden.

Modelleringen inkluderar även en minsta tappning vid Mjörns utlopp på 1 m³/s, vilket motsvarar det lägsta flödet som tappades vid Solveden under den extremt torra sommaren 2018. Den hydrologiska modelleringen har genomförts för en längre tidsperiod men redovisas nedan (Tabell 5 ur samrådsunderlaget), för år 2018, för att fånga påverkan av vattenuttag under just torra år med låga nivåer i Mjörn.

Baserat på detta har en översiktlig bedömning av den ansökta vattenbortledningen gjorts avseende påverkan på extremt låga vattenflöden i Säveån och extremt låga vattennivåer i Mjörn samt påverkan på den så kallade Hydrologiska regimen. Hydrologisk regim beskriver förändringar i tid av flöden och nivåer i vattendrag, sjöar och våtmarker. Det är en kvalitetsfaktor som påverkar vattenlevande organismer och deras livsmiljöer. I Tabell 5 redovisas en översiktlig bedömning av huruvida den påverkan som uppkommer till följd av råvattenuttag och reglering (baserat på Solvedens befintliga tillstånd) kan betraktas som liten, måttlig eller stor (grov indelning som inte är direkt kopplad till statusklassning).

Tabell 5: Bedömd påverkan på extrema lågflöden i Säveån, extremt låga nivåer i Mjörn samt avseende Hydrologisk regim.

Avbödningskurva:	Baserad på de senaste årens observationer samt mintappning på 1 m³/s		
Vattenuttag [m³/s]	0	1,2	1,9
<i>Påverkan extrema lågflöden i Säveån</i>	liten (positiv)	liten	måttlig*
<i>Påverkan extremt låga nivåer i Mjörn</i>	liten (positiv)	liten	måttlig
<i>Påverkan Hydrologisk regim</i>	liten	liten	liten

* Flödets storlek påverkas inte, men däremot varaktigheten.

Om regleringen av Mjörn ändras enligt Alingsås Energis tillståndsansökan kommer detta förbättra möjligheten för vattenbortledning från Mjörn. För att undvika de högsta och lägsta vattennivåerna i Mjörn kommer nuvarande avbördningskurva justeras för att skapa en buffert i Mjörn. Det är fördelaktigt att skapa en större buffert genom att höja måttligt låga vattennivåer, samt att sänka måttligt höga vattennivåer i avbördningskurvan. Detta ger utrymme för att vid låga vattennivåer upprätthålla en mintappning till Säveån, samt att vid höga vattennivåer begränsa maxtappningen till Säveån.

Genomförda studier med förändrad avbördning enligt ovan visar på goda möjligheter att undvika både de mest extrema vattennivåerna i Mjörn och samtidigt undvika de mest extrema tappningarna till Säveån, detta i förhållande till regleringen enligt nuvarande vattendom. De översiktliga regleringsstudierna visar generellt på en mycket liten påverkan på kvalitetsfaktorn Hydrologisk regim inom systemet för miljö kvalitetsnormer.

Förvaltningens bedömning

Tidigare utredningar har visat att det är sjön Mjörn som är det alternativ till kompletterande råvattentäkt som inom ett rimligt avstånd är tillgänglig i regionen. Projektet har tagit fram en samrådshandling inför kommande ansökan om bortledning av råvatten från Mjörn som nu har reviderats för att även inkludera förändrad reglering vid Solvedens vattenkraftverk. Modelleringen visar att det bör finnas möjlighet att ta ut de önskade råvattenvolymer. Samrådet planeras att genomföras under Q2 2026.

Eric Roos

Emma Hansryd

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Utveckling och projekt